

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 92 0 П 001126 16 Рев 2
Бања Лука, 04.8.2016. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Војислава Димитријевића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља С.П. из Ч., заступан по О.И., адвокату из В., против тужених РС - МУП - ЦЈБ И.С. и Општине Х.П., обје заступане по Правобранилаштву Републике Српске Власеница, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 92 0 П 001126 10 Гж од 27.12.2011. године, на сједници одржаној 04.8.2016. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Власеници број 92 0 П 001126 08 П од 14.6.2010. године обавезане су тужене да тужитељу солидарно накнаде материјалну штету за потпуно уништени стамбено-пословни објект и покретне ствари у њему, измаклу добит због некориштења локала и трошак на име плаћања закупнине у укупном износу од 128.116,99 КМ са законском затезном каматом од дана подношења тужбе па до исплате, као и парничне трошкове у износу од 6.912,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број 92 0 П 001126 10 Гж од 27.12.2011. године жалба тужених је усвојена и првостепена пресуда преиначена тако што је тужитељ одбијен са тужбеним захтјевом.

Тужитељ је против другостепене пресуде благовремено изјавио ревизију због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права. Предложио је да се побијана пресуда преиначи тако да се жалба тужених одбије и првостепена пресуда потврди или да се та пресуда укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужене у одговору на ревизију оспоравају њене наводе и предлажу да се ревизија одбије као неоснована.

Овај суд је пресудом број 92 0 П 001126 12 Рев од 10.5.2013. године одлучио о изјављеној ревизији, али је одлуком Уставног суда БиХ број АП-3049/13 од 20.4.2016. године та пресуда укинута и предмет враћен овоме суду на поновно одлучивање.

Ревизија није основана.

Предмет спора је захтјев тужитеља да му тужене накнаде материјалну штету на име рушења породичне куће и уништења намјештаја те других покретних ствари, на име измакле добити због некориштења локала и на име трошкова плаћања закупнине у другој кући.

Тужене су оспориле основ и висину тужбеног захтјева те истакле приговоре пасивне легитимације и застарјелости потраживања.

Наконведеног поступка првостепени суд је утврдио слиједеће чињенично стање: да је тужитељ био власник породичне стамбене куће у Х.П., са пословним простором у приземљу, те власник покретних ствари које су се налазиле у тој кући; да је наведена кућа са свим стварима уништена у раним јутарњим сатима дана 20.9.1996. године тако што је у исту подметнут и активиран експлозив; да се због овог догађаја водила истрага против Д.М. због сумње да је извршио кривично дјело (тешко дјело против сигурности људи и имовине); да је због недостатка доказа ова истрага обустављена, о чему је тужитељ обавијештен дописом надлежног тужилаштва од 22.01.2008. године; да је тужитељ поднио тужбу за накнаду штете 14.4.2008. године.

Првостепени суд је закључио да су тужене одговорне тужитељу за причињену штету због непредузимања радњи на спречавању штете и проналажењу лица које је штету причинило, те да се њихова одговорност темељи на члану 180. ст. 1. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) као и члановима 4. и 15. Закона о унутрашњим пословима („Службени гласник Републике Српске“ број 16/95 – Пречишћени текст). На основу налаза и мишљења вјештака грађевинске и финансијске струке овај суд је досудио тужитељу накнаду штете у износима наведеним у изреци првостепене пресуде, с тим да је накнаду за покретне ствари одредио по слободној оцјени, на основу члана 127. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13, даље: ЗПП).

Другостепени суд је, прихватајући чињенична утврђења, али не и правне закључке првостепеног суда, нашао да је тужба поднесена по протеклу како субјективног трогодишњег тако и објективног петогодишњег рока застарјелости потраживања накнаде штете, прописаног одредбом члана 376. ст. 1. и 2. ЗОО. Из ових разлога првостепена пресуда је преиначена тако да је тужитељ одбијен са тужбеним захтјевом јер је другостепени суд прихватио приговор тужених о застарјелости предметног потраживања, за разлику од првостепеног суда који је сматрао да није дошло до застаре јер је штета причињена кривичним дјелом.

Одлука другостепеног суда је правилна.

По оцјени овога суда, другостепени суд је у побијаној пресуди дао ваљане разлоге о жалбеним приговорима који су од значаја за правилну примјену материјалног права, а датим разлозима је претходила правилна оцјена доказа изведених пред првостепеним судом, па је слиједом тога правилно примијенио одредбе ЗОО о застарјелости потраживања.

Одредбом члана 376. ст. 1. ЗОО је прописано да потраживање накнаде штете застаријева за три године од када је оштећени сазнао за штету и лице које је штету учинило.

У сваком случају ово потраживање застаријева за пет година од када је штета настала (став 2. тог члана).

У овој правној ствари су истекли и субјективни рок застарјелости од три године и објективни рок застарјелости од пет година, прописани у ставовима 1. и 2. члана 376. ЗОО, обзиром да је тужитељ сазнао за штету 20.9.1996. године, када је штета и настала, а тужба је првостепеном суду поднесена 14.4.2008. године. Посљедице застарјелости потраживања су наведене у члану 360. ст. 1. ЗОО, којим је прописано да застарјелост престaje право захтијевати испуњење обавезе, па тиме престaje право повјериоца да захтијева испуњење обавезе принудним путем, због чега је другостепени суд правилно судио када је захтјев тужитеља одбио као неоснован (код чињенице да је приговор застарјелости материјално - правне природе).

Рок застарјелости предвиђен у члану 377. ЗОО, на који се позива ревидент, може се примијенити само ако је кривично дјело утврђено у кривичном поступку. Изузетно се може у парничном поступку утврђивати постојање кривичног дјела из кога је штета настала и то само ако је кривични поступак обустављен или се није могао ни покренути због тога што је окривљени умро или душевно оболио или због тога што је учинилац кривичног дјела амнестиран или помилован или ако постоје друге околности које искључују његову одговорност или гоњење.

Међутим, у ситуацији у којој је против осумњиченог за рушење тужитељеве куће обустављена истрага због недостатка доказа да је извршио кривично дјело против сигурности људи и имовине (а не због тога што је умро или душевно оболио или што је амнестиран или што постоје друге околности које искључују његово гоњење односно кривичну одговорност), захтјев тужитеља за накнаду штете не застаријева у дужем року предвиђеном за застарјелост кривичног гоњења, већ у року из члана 376. ЗОО. При томе треба указати да, и под претпоставком да је штета посљедица извршења кривичног дјела, привилеговани рок застарјелости из чл. 377. ЗОО се може примијенити само према учиниоцу кривичног дјела, који одговара по принципу субјективне одговорности, а не и према туженима као трећим лицима која, иначе, одговарају за штету умјесто фактичког учиниоца кривичног дјела и то по принципу претпостављене одговорности (такво схватање је заузео и Уставни суд БиХ у својој одлуци број АП-4264/11 од 17.9.2014. године и другим одлукама). Стога у конкретном случају нема мјеста примјени дужег рока застарјелости из члана 377. ст. 1. ЗОО. Потребно је указати и да није основан ревизиони навод тужитеља да он није могао поднијети тужбу за накнаду штете за вријеме док је трајала кривична истрага. Он је у свако доба могао покренути парнични поступак за накнаду штете пред судом, без обзира на ток истражног поступка. И Европски суд у Стразбуру је у предмету Б. против Х. заузео став да у околностима када није дошло до покретања кривичног поступка одн. када тај поступак није окончан осуђујућом пресудом, није било разлога који би спријечили оштећеног да у застарном року из чл. 376. ЗОО поднесе грађанску тужбу за накнаду штете, без обзира на исход кривичног поступка. У конкретном случају тужитељ је тек након 12 година поднио грађанску тужбу, чиме се изложио опасности да у односу на ту тужбу наступи застара.

Подношењем кривичне пријаве против НН лица дана 06.6.1997. године тужитељ је у смислу чл. 388. ЗОО прекинуо застарјелост. Од тога дана је застаријевање почело поново тећи, како то произлази из одредбе чл. 392. ст. 1. ЗОО, а навршило се протеком рока из чл. 376. ст. 1. истога закона одн. 06.6.2000. године (чл. 392. ст. 6. ЗОО) тј. прије подношења тужбе у овој парници.

Тужитељ посједује и одлуку ЦРПЦ-а од 04.6.2003. године којом је потврђено да је он на дан 01.4.1992. године био савјестан посједник некретнина које су предмет овог спора одн. у вези којих тражи да му се накнади штета. Подношење захтјева ЦРПЦ-у такође доводи до прекида застарјелости у смислу одредбе чл. 388. ЗОО. Према чл. 392. ст. 3. ЗОО, застаријевање је почело изнова тећи од дана доношења одлуке ЦРПЦ-а тј. од 04.6.2003. године и истекло је 04.6.2006. године, дакле прије подношења тужбе у овом спору.

Код предњег стања ствари, без основа су ревизиони наводи да је другостепени суд погријешио када је усвојио приговор застарјелости потраживања, слиједом чега су неосновани и наводи ревидента да је другостепеном пресудом прекршено његово право на мирно уживање имовине, загарантовано чланом 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода те чланом 1. Првог протокола уз ту Конвенцију. Овакво схватање изражено је и у Одлуци Комисије за људска права при Уставном суду БиХ број ЦХ/01/8442 од 07.6.2006. године, донесеној поводом пријаве тужитеља против тужене Републике Српске.

Произилази, према томе, да другостепена одлука нема недостатке на које се указује ревизијом нити оне на које овај суд пази по службеној дужности, па је примјеном члана 248. ЗПП ревизију тужитеља ваљало одбити.

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић